

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

Universitätsbibliothek Paderborn

R. P. Ioannis Azorii Lorcitani, Societatis Iesv Presbyteri Theologi, Institutioes Morales

In Quibus Vnivers[a]e Quaestiones ad Conscientiam recte aut prauè
factorum pertinentes, breuiter tractantur

Azor, Juan

Coloniae Agrippinae, 1616

10. De immunitate quam habent res, & bona Ecclesiarum, & piæ causæ.

urn:nbn:de:hbz:466:1-14007

caret, non esset huius immunitatis violator, quia sola vis Iure Canonico prohibetur: ac vis volenti non fit.

Quod si dolo receptus, abducatur ab Ecclesia? Dolus in hac parte pro vi habetur, ut dicit Abbas in ca. ult. de Immunit. Eccles. Tertio, qui è loco sacro occidit, aut vulnerat alium extra sedem sacram, videlicet telo, aut lapide misso, violat hanc ecclesiasticam immunitatem, hoc est, non ei suffragatur ecclesia, nisi probet, se id sceleris non admisisse ea spe & fiducia, ut protegeretur ab ecclesia. Is item qui ex Ecclesia reducit aliquem, & eductum occidit, aut vulnerat, habetur pro homicida, vel percussore in ecclesia, quia ceptum est delictum in ecclesia. Secus est, quando factum est licitum, & in vno loco inchoatur, in alia vero consummatum: tunc finis facti inspicitur: non primum: verbi gratia, statuto decernitur, ut quis impune possit in sua possessione percutere eum, qui in illam ingreditur: Titius irruit in Caium in suam possessionem ingressum: extra illam persequitur fugientem, & percutit, perinde se habet, ac si in possessione sua percussisset, quia initium fuit licitum. Quarto, qui in Ecclesia mandatum dedit alicui, ut extra ecclesiam homicidium committeret: aut contra quis extra ecclesiam mandat alteri, ut homicidium perpetret in ecclesia, nunquid hic ecclesiasticam violat immunitatem: Hac questio, inquit Paternitanus, pendet ex ea, vbi nam deliquisse intelligatur is, qui mandatum dedit de delicto parrando? An in loco vbi mandatum est datum, an vbi delictum est factum? Glossa in cap. Pastoralis, de sent. & re iudicata, videtur innuere, ibi deliquisse, vbi delictum est commissum. Sic etiam Bartolus in l. Si vi proponitur, ff. de iudicibus, & in l. Non solum, §. Si mandatum, ff. de iudicibus. At vero alij sentiunt, intelligi factum delictum, vbi mandatum est dolosum, quando quis mandatum exequitur necessitate iuris, ut seruus iussu domini.

Decimo quinto queritur, An qui abducit ab ecclesia aliquem, iure cogatur eum restituere? Abbas in prad. cap. Inter alia, & Bartolus in l. Praesenti supra citata, sentiunt eum qui vi est abstractus, posse iure petere, ut libertati pristinae restitatur, quia est spoliatus: imo ipsa etiam Ecclesia potest agere, ut restituatur, quia ea itidem est spoliata. Vnde in c. Miror. 17. q. 4. dicitur, ecclesia debet per excommunicationem compelli ad restitutionem extrahentem, & interdiceret Clericis, ne recipiant oblationes à tota domo sua, quod etiam locum habet in eo, qui ab Ecclesia seruum abtulerit, sicut etiam si quis in alieno territorio capiat, potest iure petere, ut restituatur, Bartolus in l. Si cui, ff. de Accusatione.

CAP. X.

De immunitate quam habent res, & bona Ecclesiarum, & pia causa.

PRIMO queritur, Quot & quæ priuilegia habeant res ecclesiarum, & pia causa? Respondeo, multa habere. In primis testamentum factum ob ecclesiam, vel piam causam, valet coram duobus testibus, etiam si Ius civile in alijs testamentis plures testes requirat. Hoc priuilegium continetur in c. Relatum 1. De testam. & fauet Iuri Canonico Ius Civile. Hac consultiissima, §. ex imperfecto. C. De testamentis, & locum habet non solum coram Iudice Ecclesiastico, sed etiam coram Ciuili, & seculari. Nam quoties apud Iudicem profanum controuersia est de testamentis pijs, Iudicium ferendum est secundum Ius Canonicum, non Civile, Abbas, & ceteri in c. Relatum pradicto, Barr. Sali. l. 1. ut refert Couar. in d. c. Relatum n. 1.

Secundum priuilegium: Legata relicta Ecclesijs, vel ob pias causas in testamento, quod caret solemnibus formula Iuris Ciuilibus, valent. c. Cum esset, de testa. In huiusmodi legatis sufficiunt duo vel tres testes, quamuis Ius Civile septem exposcat.

Si quaras, An valeant etiam huiusmodi legata, quando nullum est Iure Ciuili testamentum, quod attinet ad hæredis institutionem? Antonius in cap. Quod Clericus, de foro compet. censet, legata pia vim non habere, quando irritum est testamentum, quantum spectat ad hæredis institutionem. Sic etiam Salicet in Authen. Cassa, & irrita. C. de Sacrosan. Eccl. q. 9. Soc. conf. 5. vol. 3. Alex. conf. 41. vol. 1. & conf. 177. vol. 3. Iason in l. Hac consultiissima, §. Ex imperfecto. C. De testam. nu. 11. Contrarium tamen sentiunt Imola, cap. Quia in Ecclesijs, de constitut. Anania conf. 28. Antonius Rubens conf. 72. Couarruias in cap. Relatum. 1. de testament. numer. 3.

Si obijcias, Hæreditate non adita, pia legata non sunt soluenda, sed cum nullum est testamentum, ob irritam hæredis institutionem, non auditur hæreditas, ergo pia legata solui non debent. Respondet Couar. falsum esse, pia legata non debent, etiam si non adeatur hæreditas, quod probat in c. Raynald. §. 3. de testam. n. 11. vbi citat Bar. Bal. Anch. Abbatem, & alios, ut si Titius instituit Caium extraneum hæredem, isque hæreditatem repudiat, aut non vult adire: aut non potuit, quia ante testatoris mortem decessit, legata pia non tantum actione, sed etiam officio iudicis peti possunt non adita hæreditate.

Tertium priuilegium: Quilibet potest suam rem ecclesie vel loco pio relinquere l. Generali, §. l. iubemus. C. de Sacrosan. Eccl. potest donare inter viuos, sine inscriptione, etiam si excedat quantitatem Iure Ciuili taxatam. l. Illud. C. de Sacrosan. Eccl. & Authen. De non alien. reb. Eccl. §. Si minus, cellat. 2. v. g. Iure Ciuili cautum est, ne donatio inter viuos sine inscriptione legitima excedat quantitatem quingentorum aureorum l. pen. C. de donat. ac si quis donet inter viuos Ecclesie, vel ob pias causas, etiam sine inscriptione, potest excedere quantum voluerit eam quantitatem. Hosti. & Ioann. Andr. in c. vlt. de solut. Bart. l. 1. C. de sum. Trinit. quamuis Glo. in Auth. de non alien. reb. Eccl. oppositum doceat, sed falso.

Quartum priuilegium: Transfertur dominium rei in ecclesias solo pacto, id est, sola nuda promissione, cum tamen in alijs sit necessaria traditio. leg. Vt inter diuini. C. de Sacrosan. Eccl. in emptione tamen requiritur solutio pretij, vel fides de eo, aliter dominium non acquiritur, ut ait Glo. in ea lege.

Quintum priuilegium: Quidquid emptum fuerit ex pecunia ecclesie, etiam citra nomen ipsius Ecclesie acquiritur Ecclesie c. Apostolicos 12. q. 2. & Glof. ibid. in verbo, construxisse, §. c. 1. & c. Inquirendum, de pecul. Cler.

Sextum priuilegium: Contra ecclesiam proprio Prælati carentem præscriptio non currit, & superior Prælati potest agere pro ea. Innocentius in cap. olim. 1. de restitu. spoliat. & colligitur ex ca. 1. De reb. Ecclesie non alien. in sexto: quamuis Barto. dubitauerit. l. secunda, ff. de aqua pluuiar. arce.

Septimum priuilegium: Ecclesia fruitur iure minoris, & Reipublicæ, ita ut omnia priuilegia Reipublicæ concessa, videantur concessa Ecclesijs, Glo. & Panor. in ca. Audite. de integ. restitu. Gaudet etiam ecclesia iure Imperij, Glo. in c. 1. de immunit. Eccl.

Octauum priuilegium: Ecclesiastica vasa, vestes, cortinae, candelabra, & cætera ornamenta, quibus vitur in diuinis mysterijs, nequeunt ad vsus profanos conuerti. ca. qua semel. 17. quæst. 3. c. Nulli licet, duo decima, quæst. secunda, c. Li. gna. & sequen. De consecratione, distinet. prima, quemadmodum ipsæ Ecclesie in profana loca conuerti non possunt. Et sicut hoc locum habent in ecclesijs, Orationis & Cappellis Episcopi auctoritate fundatis, non in his, quæ quilibet sua priuata auctoritate diuinis vsibus deputat: sic etiam res ecclesie, ut vasa, vestes, candelabra, & cortinae sacris officijs destinata, nequeunt profanis vsibus deputari: secus vero est, si priuata tantum cuiusque auctoritate non sacra ab Episcopo diuinis mysterijs inseruiant. Terte autem Syluestro, verbo immunitas, prima quæstione 3. vers. 17. Raynerius dicit, si Legatus Apostolicus, vel Archi-

episco.

episcopus, vel episcopus hospicio exciperetur à Monachis vel clericis, vel ab altero episcopo, possit ecclesiasticis ea domus, ad quam diuerneret, ornari cortinis, candelabris, & subellijs ecclesiasticis. Et idem, inquit Synodus, si pararetur illi altare, oratorium, vel Capella in domo laici.

Nonum priuilegium: Res ecclesiasticæ nequeunt alienari absque solemnibus formula, quam Canonibus, & iura postulant: ut dixi superius in hoc li. c. 14. & 15.

Decimum priuilegium: Loca pia, ut hospitales domus causa communis pietatis, extructæ, sunt in iurisdictione ecclesiasticæ. Ad hæc, de Religiosis domibus. Et Clem. Quia contingit, eo. s. Panorm. in c. Cum sit generalis de foro competent. Vnde, qui lædunt ea, habentur pro sacrilegis, cap. cum sit generalis, prædicto. Secus est, si læserint res, aut bona clericorum, nulla ipsi clericis vi, aut iniuria illata, quamuis ea bona pertineant ad iurisdictionem ecclesiasticam. Iudicis, e. Si Clericus, de foro compet.

Vndecimum priuilegium: Ecclesiæ, vel earum possessiones pro debitis alienis obligari non possunt: alioqui si quis ea obligauerit, suspensus est ab administratione spiritalium & temporalium capitulo secundo. De solut. A qua suspensione potest Episcopus absoluere. Si primo ipsam Ecclesiam seruet indemnem, cap. ex parte primo, de verborum significatio. Episcopi vero huiusmodi suspensione non afficiuntur, capitulo: Quia periculo sum, de sentent. excomm. in facto.

Duodecimum priuilegium: Clericus habens ecclesiam laici auctoritate sibi collatam, si non dimiserit, est suspensus ab officio, & beneficio, & laicus ipse excommunicandus est. Præterea, de iure Patronatus, c. Si autem vobis, l. 1. q. 3. 6. cum non ab homine, de iudic.

Decimum tertium priuilegium: Rustici, hoc est, ecclesiæ coloni, qui dicuntur, glebæ addicti, ad culturam agrorum: & vocantur originarij, vel ascripti, de quibus habetur, l. dist. in i. c. l. cum sacis omnino. C. de agri. & cens. l. 11. nequeunt ecclesiæ rura deserere se alio transerentes, e. iudicatum, de immuni. Eccles.

Decimum quartum priuilegium: Nec Ecclesiæ, nec Monasteria, nec Xenodochia, hoc est, domus, ubi peregrini pauperes recipiuntur, nec Prochoropia, id est, ubi pauperes pascuntur, nec Brephoropia, id est, ubi infantes pauperum aluntur, nec Gerontocomia, hoc est, ubi senes infirmi curantur, nec Orphanotopia, id est, ubi pueri parentibus orbati nutriuntur. l. Sancimus, C. de Sacros. Eccles. obligantur ad lucratiuam descriptionem, 23. q. 8. c. in qualibet. s. Sancimus. Est autem lucratia descriptio quarta pars honorum, quæ à Curialibus relinquebantur extraneis: quam Fiscus siue Curia sibi vendicabat exceptis his, quæ relinquebantur Curialibus & eorum coniunctis, de qua habetur, l. 1. & 2. C. Quando & quibus, quarta pars debetur, lib. 10. & l. 1. C. De imponenda lucratia descriptione, eod. lib. 10. lex erat, qua decernebatur, vt si curialis donaret alicui extraneo, vel in vita, vel in vltima voluntate, bona sua, curia siue Fiscus haberet quartam partem. Vnde si donabat Ecclesiæ, vel hospitali domui, nihil Fiscus detrahebat.

Decimum quintum priuilegium: Excommunicati, sunt qui sibi usurpant ecclesiastica iura, vel bona, quæcumque sunt illa.

Decimum sextum priuilegium: Rector ecclesiæ, qui potuit ecclesiæ aliquid acquirere, & id non fecit, vel qui negligenter passus est rem ecclesiæ præscribi, debet ipsi ecclesiæ, quod eius interest, c. vlt. l. 2. q. 4. & Glossa ibid. Panorm. in c. ex presentium, de pignori. in hoc enim Rector ecclesiæ se habet vt tutor pupilli, & curator minoris, qui ratione tutelæ ad hæc obligatur, l. Quidquid. C. Arbitrium tutela. Vnde sicut tutor ex leui culpa tenetur, si non curauerit, vt acquirat pupillo: sic etiam Rector ecclesiæ, si non procurauerit, vt acquirat ecclesiæ. Debet igitur sollicitè agere, vt ecclesiæ res augeantur, & meliores fiant.

Decimum septimum priuilegium: De rebus, vel causis ecclesiasticis iudex Ciuilis siue secularis cognoscere, &

iudicare non potest: e. decernimus, de iudicis, nihil laici de reb. ecclesiasticis statuere queunt. bene quidem, dist. 96. c. ecclesiæ S. Mariæ de constitut. c. cum laici, de reb. Eccles. non alien. ita vt de re ecclesiastica compromitti in laicum non possit. c. contingit, de arbitria.

Decimum octauum priuilegium: Ecclesia non debet gabellam, vectigal, Pedagogium, vt vocant, si aliquid ei doneatur, vel legetur, vel aliunde deferatur asportetur. cap. Quamuis. & dist. seqq. 23. qu. 8. Quid si Clericus res ecclesiasticas, ex vno loco ad alium transferat negociationis causa: An ex re ecclesiæ debeat gabella, vectigal, vel pedagogium? Respondeo cum Panorm. in c. vlt. de vita & honesta. Clericis, non deberi, quia Clerici delictum ecclesiæ nocere non potest, Federic. cons. 200. secus esset, si res essent ipsius Clerici, non ecclesiæ.

Decimum nonum priuilegium: Laici statuta condere de reb. ecclesiasticis iure non possunt, bene quidem, dist. 96. c. ecclesiæ S. Mariæ, de constit. c. cum laici, de reb. Eccles. non alien. Quod si statuta ipsa expressim ad Ecclesias, vel res ecclesiasticas extendant, irrita sunt, & inania: quod si tantum generaliter statuta ferant, non expressis clericis, & ecclesiasticis reb. valent quidem, sed laicos tantum comprehendunt, & obligant, non ad ecclesias, aut earum bona protenduntur.

Quæres, Quo iure, Diuisione humano tantum ecclesiæ, & earum res sint immunes, ac liberæ à potestate ac iurisdictione laicorum? Hanc quæst. tractauit parte in sist. Mora. l. 5. c. 12.

CAP. X.

De immunitate, qua persona gaudet Ecclesiasticæ.

Primo quæritur, Quor, & quæ priuilegia contineat Immunitas Clericorum: Respondeo, multa. Primum dicitur priuilegium Canonis: qui enim Clericum percutit, incidit ipso iure in excommunicationem. c. Si quis, 17. qu. 3. locum habet hæc excommunicatio in his omnibus, qui manus violentas in Clericum iniecerint.

Secundum priuilegium dicitur Fori, nequeunt Clerici conueniri coram Iudice seculari, capitulo. 2. de foro compet.

Tertium priuilegium: Non possunt Clerici obligari ad munera personalia. l. omnes. C. De Episcopo & Cler. & c. Ecclesiarum 12. q. 2. Porro munerum personalium genera sunt tria. Et dicuntur personalia munera, quæ corporis labore, & aliquo eius, qui gerit, detrimento huiusmodi sunt. l. vlt. C. De munerib. & honorib. Quædam sunt munera fordida: vt cloacæ mundandæ, calcis coquendæ, arenæ fodiendæ, stabuli purgandi: de quibus in l. Maximarum. C. de Excusa muner. l. 10. in verbo, fordidorum. Quædam non sunt fordida, sed honesta, quia habent annexum honorem; huiusmodi sunt officia secularia Magistratuum Ciuilium. Quædam simplicia sunt, nec honorabilia, nec vituperabilia, vt tutela, vel cura data, vel testamentaria. Ad munera fordida obligari nequeunt Ecclesiæ, aut earum Clerici, aut Mancipia, aut coloni, aut familia, capitulo. Generaliter. & c. iuxta sanctionem, & c. placet. 16. qu. 1. & l. 2. C. De Episcopo & Cler. Item ad munera personalia secundi, aut tertij generis non obligantur Clerici, vel Ecclesiæ, ex c. sacerdotibus. & c. sed nec prouocationes, ne Clericis, vel Monachis. & l. generaliter. C. de Episcopo & Clericis. Vnde lex neminem. C. de Sacros. Eccles. quæ vult, vt ecclesiæ obligentur in aduentu Principis, vim non habet, quia expressim decernit, vt ecclesiæ ad ea teneantur, lex vero quum non exprimit Ecclesias, vel Clericos, non quidem comprehendit Clericos, aut seruos, qui sunt dominio Ecclesiarum subiecti. Innoc. c. 2. de Maior. & obed. quamuis protenditur ad laicos, & famulos, & quosuis alios, qui ad tempus, & mercede conducti ecclesijs inferuiunt, Ange. verbo, immunitas, numero 33. Silu.